

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ യുദ്ധകാണ്ഡേ

॥ ദ്വാത്രിംശഃ സർഗഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

|| ദ്വാത്രിംശഃ സർഗഃ ||

ശ്രീരാമനിയനം മത്യാ സീതായാ വിലാപഃ, രാവണേന സഭാം ഗത്യാ
മന്ത്രിഭിഃ സഹ യുദ്ധവിഷയേ മന്ത്രണം

സാ സീതാ തച്ഛിരോ ദൃഷ്ട്യാ
തച്ച കാർമുകമുത്തമം |
സുഗ്രീവപ്രതിസംസർഗ -
മാഖ്യാതം ച ഹനുമതാ || 6.32.1 ||

നയനേ മുഖവർണം ച
ഭർതൃസ്തുത്സദ്യശം മുഖം |
കേശാൻ കേശാന്തദേശം ച
തം ച ചുഡാമണിം ശുഭം || 6.32.2 ||

ഏതൈഃ സർവൈരഭിജ്ഞാനൈ -
രഭിജ്ഞായ സുദുഃഖിതാ |
വിജഗർഹ്യത്ര കൈകേയിം
ക്രോശന്തി കുരരി യഥാ || 6.32.3 ||

സകാമാ ദവ കൈകേയി
ഹത്യോയം കുലനന്ദനഃ |
കുലമുത്സാദിതം സർവം
ത്യയാ കലഹശീലയാ || 6.32.4 ||

ആർയേണ കിം നു കൈകേയ്യാഃ
 കൃതം രാമേണ വിപ്രിയം |
 യൻമയാ ചീരവസനം
 ദത്ത്യാ പ്രവ്രാജിതോ വനം || 6.32.5 ||

ഏവമുക്ത്യാ തു വൈദേഹീ
 വേപമാനാ തപസ്വിനീ |
 ജഗാമ ജഗതീം ബാലാ
 ഛിന്നാ തു കദലീ യഥാ || 6.32.6 ||

സാ മുഹൂർതാത് സമാശ്വസ്യ
 പരിലഭ്യാമ ചേതനാം |
 തച്ഛിരഃ സമുപാസ്ഥായ
 വിലലാപായതേക്ഷണാ || 6.32.7 ||

ഹാ ഹതാസ്തി മഹാബാഹോ
 വീരവ്രതമനുവ്രത |
 ഇമാം തേ പശ്ചിമാവസ്ഥാം
 ഗതാസ്തി വിധവാ കൃതാ || 6.32.8 ||

പ്രഥമം മരണം നാർയാ
 ഭർതൂർവൈഗുൺയമുച്യതേ |
 സുവൃത്തഃ സാധുവൃത്തായാഃ
 സംവൃത്തസ്ത്വം മമാഗ്രതഃ || 6.32.9 ||

മഹദ് ദുഃഖം പ്രപന്നായാ
 മഗ്നായാഃ ശോകസാഗരേ |
 യോ ഹി മാമുദ്യതസ്ത്വാതും
 സോഽപി ത്വം വിനിപാതിതഃ || 6.32.10 ||

സാ ശ്വശ്രൂർമമ കൗസൽയാ
 ത്വയാ പുത്രേണ രാഘവ |
 വത്സേനേവ യഥാ ധേനു -
 ര്വിവത്സാ വത്സലാ കൃതാ || 6.32.11 ||

ഉദ്ദിഷ്ടം ദീർഘമായുസ്തേ
 ദൈവജ്ഞൈരപി രാഘവ |
 അന്യതം വചനം തേഷാ -
 മൽപായുരസി രാഘവ || 6.32.12 ||

അഥവാ നശ്യതി പ്രജ്ഞാ
 പ്രാജ്ഞസ്യാപി സതസ്തുവ |
 പചത്യേനം തഥാ കാലോ
 ഭൂതാനാം പ്രഭവോ ഹ്യയം || 6.32.13 ||

അദ്യഷ്ടം മൃത്യുമാപനഃ
 കസ്താത് ത്വം നയശാസ്ത്രവിത് |
 വ്യസനാനാമുപായജ്ഞഃ
 കുശലോ ഹ്യസി വർജ്ജനേ || 6.32.14 ||

തഥാ ത്വം സമ്പരിഷ്വജ്യ
 രൗദ്രയാതിനുശംസയാ |
 കാലരാത്ര്യാ മമാച്ഛിദ്യ
 ഹൃതഃ കമലലോചന || 6.32.15 ||

ഇഹ ശേഷേ മഹാബാഹോ
 മാം വിഹായ തപസ്വിനീം |
 പ്രിയാമിവ യഥാ നാരിം
 പൃഥിവിം പുരുഷർഷഭ || 6.32.16 ||

അർചിതം സതതം യതാദ്
 ഗന്ധമാൽയൈർമയാ തവ |
 ഇദം തേ മത്പ്രിയം വീര
 ധനുഃ കാഞ്ചനഭൂഷിതം || 6.32.17 ||

പിത്രാ ദശരഥേന ത്വം
 ശ്യാശൂരേണ മമാനഘ |
 സർവൈശ്ച പിത്യഭിഃ സാർധം
 നൂനം സ്വർഗേ സമാഗതഃ || 6.32.18 ||

ദിവി നക്ഷത്രഭൂതം ച
 മഹത്കർമകൃതം തഥാ |
 പുണ്യം രാജർഷിവംശം ത്വ -
 മാത്മനഃ സമുപേക്ഷസേ || 6.32.19 ||

കിം മാം ന പ്രേക്ഷസേ രാജൻ
 കിം വാ ന പ്രതിഭാഷസേ |
 ബാലാം ബാലേന സമ്പ്രാപ്താം
 ഭാർയാം മാം സഹചാരിണീം || 6.32.20 ||

സംശ്രൂതം ഗൃഹ്ണതാ പാണിം
 ചരിഷ്യാമീതി യത് ത്വയാ |
 സൂര തന്നാമ കാകുത്സ്മ
 നയ മാമപി ദുഃഖിതാം || 6.32.21 ||

കസ്യാൻമാമപഹായ ത്വം
 ഗതോ ഗതിമതാം വര |
 അസ്യാൽലോകാദമും ലോകം
 ത്യക്ത്വാ മാമപി ദുഃഖിതാം || 6.32.22 ||

കൽയാണൈ രുചിരം ഗാത്രം
 പരിഷ്കൃതം മയൈവ തു |
 ക്രവ്യാദൈസ്തൃച്ഛരീരം തേ
 നൂനം വിപരികൃഷ്യതേ || 6.32.23 ||

അഗ്നിഷ്ടോമാദിദിർയജൈത -
 റിഷ്ടുവാനാപ്ലദക്ഷിണൈഃ |
 അഗ്നിഹോത്രേണ സംസ്കാരം
 കേന ത്വം ന തു ലപ്സ്യസേ || 6.32.24 ||

പ്രവ്രജ്യാമുപപന്നാനാം
 ത്രയാണാമേകമാഗതം |
 പരിപ്രേക്ഷ്യതി കൗസൽയാ
 ലക്ഷ്മണം ശോകലാലസാ || 6.32.25 ||

സ തസ്യാഃ പരിപൃച്ഛന്ത്യാ
 വധം മിത്രബലസ്യ തേ |
 തവ ചാഖ്യാസ്യതേ നൂനം
 നിശായാം രാക്ഷസൈർവധം || 6.32.26 ||

സാ ത്യാം സുപ്തം ഹതം ഇതാത്യാ
 മാം ച രക്ഷോഗൃഹം ഗതാം |
 ഹൃദയേനാവദിർണേന
 ന ഭവിഷ്യതി രാഘവ || 6.32.27 ||

മമ ഹേതോരനാർയായാ
 അനഘഃ പാർഥിവാത്മജഃ |
 രാമഃ സാഗരമുത്തീര്യ
 വീര്യവാൻ ഗോഷ്ടദേ ഹതഃ || 6.32.28 ||

അഹം ദാശരഥേനോഽഘ്രാ
 മോഹാത് സ്വകുലപാംസനീ |
 ആർയപുത്രസ്യ രാമസ്യ
 ദാർയാ മൃത്യുരജായത || 6.32.29 ||

നൂനമന്യാം മയാ ജാതിം
 വാരിതം ദാനമുത്തമം |
 യാഹമദ്വൈവ ശോചാമി
 ദാർയാ സർവാതിഥേരിഹ || 6.32.30 ||

സാധു ഘാതയ മാം ക്ഷിപ്രം
 രാമസ്യോപരി രാവണ |
 സമാനയ പതിം പത്യാ
 കുരു കൽയാണമുത്തമം || 6.32.31 ||

ശിരസാ മേ ശിരശ്ചാസ്യ
 കായം കായേന യോജയ |
 രാവണാനുഗമിഷ്യാമി
 ഗതിം ഭർതൂർമഹാത്മനഃ || 6.32.32 ||

ഇതീവ ദുഃഖസന്തപ്താ
 വിലലാപായതേക്ഷണാ |
 ഭർതുഃ ശിരോ ധനുശ്ചൈവ
 ദദർശ ജനകാത്മജാ || 6.32.33 ||

ഏവം ലാലപ്യമാനായാം
 സീതായാം തത്ര രാക്ഷസഃ |
 അഭിചക്രാമ ഭർതാര -
 മനീകന്ഥഃ കൃതാഞ്ജലിഃ || 6.32.34 ||

വിജയസ്യാർയപുത്രേതി
 സോദ്ഭിവാദ്യ പ്രസാദ്യ ച |
 ന്ധവേദയദനുപ്രാപ്തം
 പ്രഹസ്തം വാഹിനീപതിം || 6.32.35 ||

അമാത്യഃ സഹിതഃ സർവൈഃ
 പ്രഹസ്തസ്ത്യാമുപസ്ഥിതഃ |
 തേന ദർശനകാമേന
 അഹം പ്രസ്ഥാപിതഃ പ്രഭോ || 6.32.36 ||

നൂനമസ്തി മഹാരാജ
 രാജഭാവാത് ക്ഷമാൻവിത |
 കിഞ്ചിദാത്യയികം കാർയം
 തേഷാം ത്വം ദർശനം കുരു || 6.32.37 ||

ഏതച്ഛുത്യാ ദശഗ്രീവോ
 രാക്ഷസപ്രതിവേദിതം |
 അശോകവനികാം തൃക്ത്യാ
 മന്ത്രിണാം ദർശനം യയൗ || 6.32.38 ||

സ തു സർവം സമർഥൈവ
 മന്ത്രിഭിഃ കൃത്യമാത്മനഃ |
 സഭാം പ്രവിശ്യ വിദധേ
 വിദിത്യാ രാമവിക്രമം || 6.32.39 ||

അന്തർധാനം തു തച്ഛീർഷം
 തച്ച കാർമുകമുത്തമം |
 ജഗാമ രാവണസ്യൈവ
 നിർയാണസമനന്തരം || 6.32.40 ||

രാക്ഷസേന്ദ്രസ്തു തൈഃ സാർധം
 മന്ത്രിഭിർഭീമവിക്രമൈഃ |
 സമർഥയാമാസ തദാ
 രാമകാർയവിനിശ്ചയം || 6.32.41 ||

അവിദൂരസ്ഥിതാൻ സർവാൻ
 ബലാധ്യക്ഷാൻ ഹിതൈഷിണഃ |
 അബ്രവീത് കാലസദ്യശം
 രാവണോ രാക്ഷസാധിപഃ || 6.32.42 ||

ശീഘ്രം ഭേദീനിനാദേന
 സ്തുടം കോണാഹതേന മേ |
 സമാനയധ്യം സൈന്യാനി
 വക്തവ്യം ച ന കാരണം || 6.32.43 ||

തതസ്തഥേതി പ്രതിഗൃഹ്യ തദ്യച -
 സ്തദൈവ ദൂതാഃ സഹസാ മഹദ് ബലം |
 സമാനയംശ്ചൈവ സമാഗതം ച തേ
 ന്യവേദയൻ ഭർതരി യുദ്ധകാക്ഷിണി || 6.32.44 ||

|| ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
 യുദ്ധകാണ്ഡേ ദ്വാത്രിംശഃ സർഗഃ ||